

การสอนพูดสนทนาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สำหรับนิสิตชาวจีนในบริบทวิถีชีวิตใหม่ Teaching Speaking of Thai Conversation in Daily Life for Chinese Students in New Normal

ปณิตา น้อยหลบลู¹

Panita Noilublao

บทคัดย่อ

สถานการณ์การระบาดของโควิด 19 ทำให้นิสิตชาวจีนไม่สามารถเข้ามาเรียนในประเทศไทยได้ จึงได้ปรับเปลี่ยนการสอนพูดสนทนาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สำหรับนิสิตชาวจีน จากการสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกัน มาเป็นการสอนแบบออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน DingTalk ของจีน

การสอนพูดแบบออนไลน์พบปัญหาและอุปสรรค คือ บรรยากาศของการเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนแบบร่วมมือ เนื่องจากการไม่แสดงตนของผู้เรียน ทำให้ลดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน แนวทางการแก้ปัญหา ได้แก่ 1. ปรับกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้จากกลุ่มใหญ่เป็นกลุ่มย่อย 2. เพิ่มบทบาทผู้สอนในการควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ได้

แนวทางการแก้ปัญหาการสอนพูดแบบออนไลน์ ได้แก่ 1. การสร้างสื่อการสอนที่หลากหลาย 2. การสอนผู้เรียนชาวจีนที่ไม่เคยเรียนภาษาไทยมาก่อน ผู้สอนจำเป็นต้องมีล่ามแปลภาษา เพื่อช่วยในการสื่อสารกับผู้เรียนชาวจีนในช่วงแรก 3. ควรมีการบันทึกการสอนระหว่างที่ทำการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนเนื้อหาการเรียนได้ภายหลัง 4. ควรเชิญวิทยากรมาสาธิตการทำอาหาร

¹อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม Full-time lecturer, Thai Language, Department of Thai and Oriental Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University. Email: Panita.noi@msu.ac.th (บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการพูด เรื่องการสนทนาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สำหรับนิสิตชาวต่างชาติ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

ไทย ขนบไทย และมารยาทไทย เป็นต้น นอกจากนี้ควรจัดหาอาสาสมัครเพื่อนคนไทยช่วยเพื่อนคนจีน ในการฝึกใช้ภาษาไทยนอกห้องเรียน เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนชาวจีนได้ฝึกพูดภาษาไทยกับเพื่อนคนไทยมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ การสอนพูด การสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ การสอนออนไลน์

Abstract

As the COVID-19 outbreak is a barrier disallowing Chinese students to study in Thailand, it is necessary for instructors to develop a new approach to teach a subject Thai Conversation in Daily life for them by offering them an online class via a DingTalk application rather than a co-taught class.

Notably, the problem and obstruction found during an online class were an unfavorable learning environment for promoting the student's participation. In most cases, the students preferred not to show up on screen so a mutual interaction hardly existed between instructors and students and amongst the students and their classmates. In this regard, several solutions were proposed including : 1) redesigning the assignments to suit a smaller group of students; and 2) assigning the instructors with a more dominant role in class so they could fully control all learning activities while teaching online.

Besides, more approaches were introduced to solve a problem in teaching speaking skill : 1) providing a variety of instructional media; 2) having a translator as a teaching assistant for the non-Thai speaking Chinese students; 3) recording all learning activities during an online class so the students could review them later; and 4) inviting guest-speakers to demonstrate Thai cooking, Thai sweets, and Thai manners. Additionally, it was recommended to assign the Thai friends to help the Chinese students improve their Thai speaking skill after class by communicating in Thai more often with their Thai friends.

Keywords : Teaching Speaking, Teaching thai for foreigners, Online teaching

1. บทนำ

ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเริ่มขยายบทบาทและความสำคัญมากขึ้น ชาวต่างชาติจำนวนมากสนใจเรียนภาษาไทยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งความจำเป็นในการใช้ภาษาสื่อสารระหว่างคนต่างชนชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันและประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การประกอบธุรกิจ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนการดำรงชีวิตในประเทศไทยอย่างมีความสุข ทำให้ชาวต่างชาติสนใจเรียนภาษาไทยอย่างจริงจังและเป็นทางการมากขึ้น (ปรียา หิรัญประดิษฐ์, 2545) แต่การเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศยังประสบปัญหา คือ ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้จากชั้นเรียนไปใช้ได้ในชีวิตจริง เพราะภาษาที่เรียนในห้องเรียนเป็นภาษาระดับทางการ (formal language) ซึ่งไม่สอดคล้องกับภาษาที่ใช้สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนมีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน และทำให้ผู้สอนสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้จึงควรเน้นที่ผลลัพธ์ของผู้เรียนเป็นอันดับต้น (Spady, 1988, p.7) นอกจากนั้นการให้ชาวต่างชาติเรียนรู้ภาษาไทยก็ควรให้เรียนรู้สังคมและวัฒนธรรมไทยไปพร้อมกับการเรียนภาษาด้วย เนื่องจากภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในสังคม การเรียนรู้ภาษาต่างชาติต่างเผ่าพันธุ์จึงควรเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไปด้วยกัน เพราะสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึก ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง สังคมและวัฒนธรรมกับภาษาจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ (Labov, 1972, pp.183-184 ; Hymes, 1974)

การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันจะต้องครอบคลุมทักษะทั้งสี่ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน แต่ธรรมชาติการเรียนภาษาของมนุษย์ควรเริ่มจากทักษะการฟังและการพูดก่อน เมื่อพัฒนาทั้งสองด้านนี้เพียงพอแล้ว จึงฝึกทักษะการอ่านและการเขียน ดังที่ พิณทิพย์ ทวยเจริญ (2547, น.163-194) กล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์ว่า เด็กจะได้ยินผู้ที่อยู่ใกล้ขีดพูด แม้ว่าในขั้นแรกจะจับความหมายไม่ได้ แต่เมื่อได้ยินซ้ำ ๆ พร้อมกับได้เห็น

อาภัพกิริยาต่าง ๆ ก็เกิดความเข้าใจความหมาย และเริ่มเลียนเสียงด้วยคำสั้น ๆ ง่าย ๆ ก่อน ต่อมาจึงพูดคำยาว ๆ และยากขึ้นตามลำดับ แล้วจึงเริ่มหัดอ่านและเขียนเมื่อเข้าโรงเรียน ดังนั้น จึงควรจัดหลักสูตรการสอนภาษาในการเรียนการสอนภาษาก่อนหลักสูตรอื่น ดังที่ วิลคินส์ (Wilkins, 1973, pp.139-141) กล่าวว่า การสื่อสารในชีวิตจริงนั้น ทักษะการฟังและการพูดเป็นทักษะที่ใช้ มากกว่าทักษะการอ่านและการเขียน และเฟิร์ธ (Firth, 1964) ได้เสนอให้ศึกษาการใช้ภาษา ในชีวิตประจำวันตามสถานการณ์ในสังคม โดยมุ่งเน้นให้ศึกษาภาษาจากการสนทนาเป็นหลัก เพราะเห็นว่าการสนทนาเกี่ยวข้องกับกระบวนการแปลงคำพูดในบริบทของสถานการณ์และภาษา จะมีความหมายก็เมื่ออยู่ในบริบทของสถานการณ์สนทนาเท่านั้น นอกจากนี้ ฟินอคชีอาโร (Finocchiaro, 1964, p.28) ยังกล่าวไว้เช่นกันว่า การใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารควรเริ่มต้นด้วยการฟัง การพูด โดยเน้นการฟังและการปฏิบัติตามคำสั่งได้ ฟังและจับใจความสำคัญได้ ฟังและตอบ คำถามได้ เล่าเรื่องที่ฟังและแสดงความคิดเห็นได้ ผู้เรียนจึงควรฝึกทักษะการฟังและพูด ภาษาต่างประเทศ เช่นเดียวกับที่เรียนการฟัง การพูดในภาษาแม่ แนวคิดนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ กานดา ณ ถลาง (2515, น.24) และ สุไร ทองพงษ์เจริญ (2525, น.4) ที่กล่าวว่า ลำดับขั้นในการสอนภาษาต่างประเทศควรเรียงลำดับจากการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนภาษาของมนุษย์ ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาไทย ขั้นพื้นฐานในฐานะภาษาต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องเริ่มต้นด้วยการสนทนา ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการใช้ภาษาในการสื่อสารของมนุษย์ และมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันอย่างยิ่ง

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 หรือโคโรนาไวรัส ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2564 ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วย และล้มตายจำนวนมาก มนุษย์จำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิมๆ โดยสร้างเสริมปรับหาวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อควบคู่ไปกับการพยายามรักษาและฟื้นฟู ศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีใหม่ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร เกิดการบ่ยเบนออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปรกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษา สุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ สิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปรกติใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไป จนทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปรกติของผู้คนในสังคม ซึ่งมาลี บุญศิริพันธ์ (2563, น.2) กล่าวว่า New Normal หมายถึง ความปกติใหม่

หรือฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ประกอบด้วยวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร วิถีปฏิบัติ และการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใด อย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือวนหาถึงอดีต

ในด้านการศึกษ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนเป็นการสอนออนไลน์อย่างกะทันหัน จึงทำให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องปรับตัวเรียนรู้การสอนแบบออนไลน์โดยใช้ซอฟต์แวร์สำหรับการประชุมออนไลน์ เช่น ZOOM, Microsoft Teams, Google Meet ฯลฯ ควบคู่กับการใช้โซเชียลมีเดีย อาทิ Facebook ฯลฯ ในการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ทดแทนการเข้าเรียนในห้องเรียน โดยที่ทั้งผู้สอน ผู้เรียน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน ไม่ได้อยู่ร่วมในสถานที่เดียวกันระหว่างการเรียน รวมทั้งปรับเปลี่ยนเทคนิคการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ให้สอดคล้องกับรูปแบบและวิธีการสอนแบบออนไลน์

ทั้งนี้ผู้เขียนได้รับมอบหมายให้สอนทักษะการพูด เรื่องการสนทนาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ให้แก่นิสิตชาวจีนที่จะเข้ามาศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในภาคเรียนที่ 1/2564 แต่เนื่องจากสถานการณ์โควิด 19 ระบาด ทำให้นิสิตชาวจีนไม่สามารถเข้ามาเรียนที่ประเทศไทยได้ จึงได้ทำการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนแบบเรียนร่วมกันในห้องเรียนมาเป็นการสอนแบบออนไลน์

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะชี้ให้เห็นปัญหาและอุปสรรคของการจัดการสอนแบบออนไลน์ในการสอนพูดสนทนาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สำหรับนิสิตชาวจีน ดังนี้ 1. เสนอแนวทางการปรับเปลี่ยนการสอนพูดจากห้องเรียนปกติเป็นห้องเรียนออนไลน์ 2. สะท้อนปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนพูดแบบออนไลน์ และ 3. เสนอแนวทางการพัฒนาการสอนพูดออนไลน์

2. เนื้อหา

2.1 การสอนพูดสนทนาภาษาไทยในชีวิตประจำวันในห้องเรียนปกติ ก่อนเกิดสถานการณ์โควิด 19

การสอนพูดสนทนาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สำหรับนิสิตชาวจีน มีจุดประสงค์การเรียนรู้คือ เพื่อฝึกทักษะการฟังและการพูดสารที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันอย่างง่าย ๆ ได้ เช่นการทักทาย

การขอบคุณ การสั่งอาหาร การซื้อของ การต่อรองราคา การบอกเวลา วัน เดือน ปี ดินฟ้าอากาศ สุขภาพ การพักผ่อน โรงแรมและที่พัก ศัพท์พื้นฐานในชีวิตประจำวัน การแนะนำตนเองและ วัฒนธรรมไทย ฯลฯ

การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ มีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน เช่น จัดเตรียมหนังสือเรียน หนังสือเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทย หนังสือเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของไทย แผนที่ประเทศไทย แผ่นผังแสดงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ วิถีทัศน์ต่าง ๆ ไว้ในห้องเรียน และมีการ ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เช่น บทความที่ตัดจาก หนังสือพิมพ์หรือวารสาร บัตรคำที่เขียนขึ้นเพื่อใช้ฝึกออกเสียง รูปภาพเพื่อกระตุ้นความคิดและ จินตนาการของผู้เรียน นอกจากนี้ยังใช้สื่อวิถีทัศน์และสื่อมัลติมีเดียอื่น ๆ ประกอบการสอนด้วยเพื่อ ได้รับความสนใจและช่วยให้เข้าใจและจดจำบทเรียนได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น เช่น การฉายวิถีทัศน์ เกี่ยวกับประเพณีสำคัญของจังหวัดต่าง ๆ การละเล่นต่าง ๆ ของไทย สถานที่สำคัญของประเทศไทย ฯลฯ

การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้มากยิ่งขึ้น เช่น การสร้างบทบาทสมมติโดยมอบหมายให้ผู้เรียนแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนไปซื้อของและโต้ตอบกันระหว่างผู้ซื้อผู้ขาย กำหนดสถานการณ์ให้ ผู้เรียนอยู่ที่ร้านอาหาร และได้ตอบกันเรื่องอาหารไทยและการสั่งอาหาร ฯลฯ นอกจากนี้ยังฝึกกระตุ้น ความคิดและฝึกสนทนากลุ่มย่อย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจเพราะผู้เรียนทุกคนจะมีส่วน ร่วมในกิจกรรม โดยกำหนดหัวข้อให้ผู้เรียนต้องระดมความคิดในกลุ่มย่อยและนำเสนอความคิด หน้าชั้นเรียน เช่น กำหนดหัวข้อให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของร้านค้า ให้ผู้เรียนนำเสนอความคิดว่าจะขาย อะไร เหตุใดจึงขายสินค้านี้ดังกล่าวนั้น มีวิธีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ร้านค้าและสินค้าอย่างไรบ้าง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจะช่วยทำให้เกิดความสนุกสนาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพูดคุย ซักถามและเป็นการเสริมทักษะภาษาไทยโดยนำความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์และบทสนทนาต่าง ๆ ที่ เรียนมาใช้ประโยชน์ได้จริง

การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น การทัศนศึกษานอกสถานที่ เพื่อเป็นการเรียนรู้ภาษา สังคม และวัฒนธรรมในสถานการณ์จริง ทั้งนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาด้วยบุคคลอื่น เช่น การสั่ง-อาหาร การถามทาง การไปหาหมอ ฯลฯ ได้สังเกตวิถีชีวิตของบุคคลต่าง ๆ ในสถานที่จริง ผู้เรียนจะสนุกสนานกับการสังเกต พูดคุย เทียบชมสถานที่ต่าง ๆ อันจะช่วยทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ วัฒนธรรมไทยได้รวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากทัศนศึกษานอกสถานที่แล้วยังสามารถทำกิจกรรมนอก

ชั้นเรียนโดยฝึกทำอาหารไทย ขนมไทย เช่น ฝึกการทำส้มตำ ต้มยำกุ้ง ผัดไทย ลูกชุบ เป็นต้น กิจกรรมการทำอาหารของผู้เรียนจะได้ฝึกการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงโดยผู้เรียนต้องไปจ่ายตลาด สอบถามและต่อรองราคาโดยได้ฝึกการใช้คำศัพท์และประโยคอย่างง่าย ๆ จากนั้นจำเป็นต้องร่วมมือกันทำอาหาร ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสามัคคี มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันเพราะผู้เรียนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนกว่าการทำอาหารจะแล้วเสร็จ จึงได้รับประทานอาหารร่วมกัน (รัชดา ลาภใหญ่, 2559 น.42-45)

สำหรับการสอนฟัง-พูด สามารถแบ่งวิธีการสอนได้ 3 ลักษณะตามแนวทางการฝึกของ สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์ (2548, น.249-250) ที่อธิบายถึงการสอนฟัง-พูดที่มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

ก) การสอนฟังแบบ Bottom-Up เป็นการฟังรายละเอียดว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร เช่น การฟังแล้วแยกความแตกต่างของเสียง ฟังการสนทนาทางโทรศัพท์ ฟังรายงานอากาศ การฟังในระดับกลางอาจให้ผู้เรียนฟังคำ และวงกลมคำที่ได้ยิน ฟังประกาศตามสถานที่ต่าง ๆ หากเป็นการฟังระดับสูงต้องให้ผู้เรียนบอกคำสำคัญของข้อความที่ได้ยิน ฟังและให้เดาความหมายรวมทั้งให้เติมคำในช่องว่าง

ข) การสอนฟังแบบ Top-Down เป็นการสอนให้เข้าใจความหมาย จุดประสงค์สถานการณ์ เช่น บอกอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูดได้ เล่าเรื่องเป็นภาษาไทยได้ วิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ฟังได้ จับใจความสำคัญและสามารถพูดเล่าเรื่องได้

ค) การสอนฟังและให้ทำแบบฝึกหัด Interactive Exercises เป็นการฟังข้อความและพูดเติมข้อความที่ขาดหายไป สรุปความคิดสำคัญและประเมินค่าได้ วิเคราะห์ข้อดีข้อผิดพลาดของสิ่งที่ฟังได้ เมื่อฟังเรื่องแล้วสามารถเติมข้อมูลหรือเรื่องราวต่อไปได้

นอกจากการสอนเนื้อหาในบทเรียนแล้ว ผู้สอนยังมีการสอดแทรกวัฒนธรรม ประเพณี วิถีปฏิบัติ และความเชื่อของคนในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างของวัฒนธรรมอันจะช่วยลดอคติ ความแปลกแยกที่เกิดจากความไม่เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมลงได้ และจะช่วยก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน มีการสร้างบรรยากาศให้น่าเรียน โดยผู้สอนแสดงความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใสเพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่น กล้าที่จะซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็น การสอนเป็นไปอย่างสนุกสนานสอดแทรกกิจกรรมที่ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมได้ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อการเรียนที่เป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ดังที่ สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์ (2548, น.221) กล่าวไว้ว่า “หลักการพื้นฐานของการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติปัจจุบันวางอยู่บนแนวคิดว่าการเรียนภาษาเพื่อการสื่อสารที่สอดคล้องกับธรรมชาติ

การเรียนรู้ภาษาของมนุษย์ และสอดคล้องกับความต้องการสื่อสารของผู้เรียน” และผู้สอนยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในประเด็นที่สงสัยได้ตลอดเวลา ให้เวลานอกห้องเรียนแก่ผู้เรียนเพื่อปรึกษาปัญหาการเรียนได้ด้วย รวมถึงต้องมอบหมายแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนและเป็นการฝึกฝนทักษะการเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

ภาพที่ 1 กิจกรรมนอกห้องเรียน ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริง

2.2 การจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด 19

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019) ซึ่งมีการพบแพร่ระบาดครั้งแรกจากเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน และเริ่มมีการแพร่ระบาดไปทั่วโลก สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อประชากรโลกเป็นวงกว้าง โดยมีจำนวนผู้ป่วยติดเชื้อและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในระยะเวลานับรวดเร็ว องค์การอนามัยโลกจึงได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) ในวันที่ 11 มีนาคม พุทธศักราช 2563 (WHO, 2020) อีกทั้งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ยังทำให้พฤติกรรมมนุษย์ พฤติกรรมการบริโภค และการบริการเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายๆ ด้าน ส่งผลให้ในหลายภาคส่วนเกิดผลกระทบ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว เทคโนโลยี และการศึกษา นอกจากนี้ยังส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติ รวมถึงประเทศไทยด้วย รัฐบาลไทยได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อแก้ไขสถานการณ์การแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วที่สุด ทำให้เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2563 รัฐบาลได้ออกคำสั่งให้ปิดสถานศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบภายใต้สังกัด

กระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปิดการเรียนการสอนเป็นกรณีพิเศษ เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสเนื่องจากมีจำนวนยอดผู้ติดเชื้อรายวันและยอดผู้ติดเชื้อสะสมภายในประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (ณัฐพล ทิพสุวรรณ, 2563)

ผลจากคำสั่งปิดสถานศึกษาอย่างกะทันหัน ส่งผลให้อาจารย์และนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยที่ยังมีการเรียนการสอนอยู่ในขณะนั้น ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากเดิมที่ต้องมีการเรียนภายในห้องเรียนและมีการเผชิญหน้ากันโดยตรง เป็นการเรียนการสอนออนไลน์แทนเพื่อลดการเผชิญหน้ากัน

การเรียนการสอนออนไลน์หมายถึง การศึกษาเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือ อินทราเน็ตโดยที่ เนื้อหาของบทเรียน ประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ และมัลติมีเดียอื่น ๆ จะถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser โดยผู้เรียนและผู้สอน สามารถติดต่อหรือปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้ โดย สามารถทำได้เช่นเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนปกติ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องมีการอาศัยเครื่องมือเข้ามาช่วย ในการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย เช่น e-mail, web-board, chat, social network เป็นต้น ซึ่งจะประกอบด้วย ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน ข้อจำกัดการเรียนรู้เพิ่มเติม ความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้อง ประสิทธิภาพของสื่อและระบบ และคุณภาพและประสบการณ์ของผู้สอน (ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2545)

การศึกษาออนไลน์ (Online Education) หรือการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (Online Learning and Teaching) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในยุคใหม่ภายใต้อิทธิพลการขับเคลื่อนของเทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Networks) และโลกแห่งอินเทอร์เน็ต (Internet) ที่มีการเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์กันอย่างกว้างไกลแทบทุกมุมโลก ซึ่งการศึกษาออนไลน์ที่เกิดขึ้นนี้จะมีกรอบแนวความคิดของการใช้ที่สำคัญคือการรวมกลุ่มกันทางสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อจุดประสงค์ร่วมกันในการสื่อสารและการส่งผ่านความรู้ร่วมกันในสังคมออนไลน์ เรียกว่า “สังคมแห่งการแสวงหาความรู้หรือสังคมแห่งปัญญา” (Community of Inquiry) ในโลกแห่งสังคมแห่งภูมิปัญญา หรือการแสวงหาความรู้เทคโนโลยีทางการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Learning) จะมีบทบาทและประสิทธิภาพค่อนข้างสูงในการสร้างและเชื่อมโยงองค์ความรู้ในวิถีทางหรือรูปแบบต่าง ๆ ให้บังเกิดขึ้นในกิจกรรมทางการเรียน เทคโนโลยีที่เป็นฐานสำคัญในการสร้างสรรค์บทบาททางการเรียนการสอนทางไกลดังกล่าวคือ “คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนทางไกล” ที่มีความแตกต่างจากการเรียนทางไกลแบบดั้งเดิมทั่วไป เทคโนโลยีดังกล่าวจะช่วยสนับสนุน และสร้างการ

มีส่วนร่วมและการเสริมสร้างประสบการณ์ทางการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในระบบการสอนนั้น ๆ (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2561)

การใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นการเชื่อมต่อช่องว่างระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งมีการเว้นระยะห่างทางสังคม การนำเอาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้นั้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากที่บ้านและผู้สอนสามารถมอบหมายงาน ตรวจงานและสร้างแบบวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ทุกที่ทุกเวลา New normal หรือความปกติใหม่, วิถีชีวิตใหม่นี้ส่งผลให้สถานศึกษาเกิดการปรับตัว และมีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้สอน ผู้เรียน และสถานศึกษาต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน ผู้พัฒนาระบบทางด้านสารสนเทศได้เร่งพัฒนาเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการศึกษาและการประชุมทางไกล จึงเกิดเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนและการประชุมทางไกลขึ้นมากมาย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ เช่น Zoom, Google Hangouts, Skype, Line, Facetime, Facebook, Messenger, Microsoft Teams, True Visual World, Google Meet, Vroom, Webex เป็นต้น (กาญจนา บุญภักดี, 2563, น.2)

สำหรับประเทศจีนนิยมใช้ แอปพลิเคชัน DingTalk ในการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่ง DingTalk ก่อตั้งขึ้นเมื่อปลายปี 2014 และเริ่มทดลองใช้แอปพลิเคชันนี้ตั้งแต่ต้นปี 2015 ชื่อแอปพลิเคชันอย่างเป็นทางการ คือ DingTalk แต่คนทั่วไปมักเรียกว่า Ding Ding ซึ่งตรงกับเสียงที่ได้ยินจากมือถือเวลามีข้อมูลส่งเข้ามา DingTalk เป็นแอปพลิเคชันสำหรับการจัดการภายในองค์กร ตารางนัดหมายต่าง ๆ ที่พัฒนาโดยอาลีบาบา (Alibaba) มีฟีเจอร์ด้านการศึกษาโดยเฉพาะ ซึ่งสามารถสร้างห้องเรียนจำลองสอนผ่านการไลฟ์สตรีม ทำให้ผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนผ่านวิดีโอและข้อความ ผู้สอนสามารถสั่งการบ้านหรืองานที่ต้องทำผ่านแอปพลิเคชัน DingTalk ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ผู้ที่จะสอนภาษาไทยให้ชาวจีนในประเทศจีน จำเป็นต้องเรียนรู้การใช้แอปพลิเคชัน DingTalk เนื่องจากโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น Zoom, Google Hangouts, Skype, Line, Facetime, Facebook, Messenger, Microsoft Teams, True Visual World, Google Meet, Vroom, และYouTube ไม่สามารถใช้สอนออนไลน์ในประเทศจีนได้ ดังนั้นผู้สอนภาษาไทยให้ผู้เรียนชาวจีนที่เรียนที่ประเทศจีน จึงจำเป็นต้องเรียนรู้การใช้แอปพลิเคชัน DingTalk เพื่อใช้ในการสอนออนไลน์ และติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนผ่านแอปพลิเคชันนี้

2.3 การปรับเปลี่ยนการสอนพูดภาษาไทยในชีวิตประจำวันจากห้องเรียนปกติเป็นห้องเรียนออนไลน์

ในการปรับเปลี่ยนการสอนพูดสนทนาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สำหรับนิสิตชาวจีน จากการสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกันมาเป็นการสอนแบบออนไลน์ ทั้งระบบ ในสถานการณ์ที่โควิด 19 ระบาดนั้น เป็นไปอย่างกะทันหัน มีเวลาเพียง 1 สัปดาห์ ในการเตรียมตัว สำหรับการปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และวางแผนการสอนใหม่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนกลับมาใช้ การสอนโดยการบรรยายเป็นหลัก เนื่องจากกิจกรรมเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งจะต้อง ใช้ปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และผู้สอนไม่สามารถทำได้สะดวกผ่าน ระบบออนไลน์ การบรรยายทำโดยใช้โปรแกรมสำหรับการประชุมออนไลน์ คือ แอปพลิเคชัน DingTalk โดยผู้สอนและผู้เรียนทุกคนจะเข้าสู่ห้องเรียนออนไลน์พร้อมกันจากที่อยู่ของตนเอง ตามเวลาที่กำหนดไว้ในตารางสอน ส่วนการติดต่อสื่อสาร ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน นอกเวลาเรียน เมื่อเปลี่ยนมาเป็นการสอนออนไลน์จึงใช้วิธีการติดต่อสื่อสารกันผ่านทางกล่องข้อความของ แอปพลิเคชัน DingTalk เช่นกัน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจัดเตรียมสื่อการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสอนพูด สนทนาภาษาไทยในชีวิตประจำวันสำหรับนิสิตชาวจีนผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยระดับ เริ่มต้น เนื้อหาข้อความในสื่อการสอนนี้ได้พัฒนามาจากแบบเรียนภาษาไทยเบื้องต้นในบริบทไทย ศึกษาสำหรับชาวต่างชาติ ของสมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์ และคณะ โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก นางสาวภาวรินทร์ วรหิน ในการจัดทำเนื้อหาโดยใช้รูปแบบการนำเสนอโปรแกรม PowerPoint เพื่อใช้ในการสอนผ่านแอปพลิเคชัน Ding Talk สำหรับใช้สอนผู้เรียนชาวจีนที่เรียนในประเทศจีน

สื่อการสอนที่จัดทำขึ้นในรูปแบบการนำเสนอในโปรแกรม PowerPoint นั้น มีการใช้อักษร ภาษาไทยอักษรภาษาอังกฤษ สัทอักษร และอักษรภาษาจีน ในการบันทึกเนื้อหาในสื่อการสอนนี้ จัดว่าเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่ช่วยในการจำ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหามาทบทวนได้ แต่สิ่งสำคัญ ที่จะช่วยพัฒนาทักษะการพูด การสนทนาในชีวิตประจำวันของผู้เรียนในระดับต้นที่แท้จริงก็คือ ครูผู้สอน เป็นสื่อการสอนประเภทบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนการสอน และการ สนทนา

สื่อการสอนที่จัดทำขึ้นในรูปแบบการนำเสนอในโปรแกรม PowerPoint นี้ ได้จัดเรียง หมวดหมู่ตามลำดับการสอน เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปใช้ บทเรียน บทสนทนาแต่ละบท ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1. คำศัพท์ จากบทสนทนาแต่ละบทมีคำศัพท์ประมาณ 30–40 คำ คำศัพท์มีภาพประกอบ มีทั้งตัวอักษรภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และสัทอักษร เพื่อให้ผู้สอนได้อธิบายความหมายของคำศัพท์จากบทสนทนา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของบทสนทนาได้ดียิ่งขึ้น
2. บทสนทนา มีภาษาจีนอธิบาย มีการเรียงลำดับข้อความสนทนาไว้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถติดตามและทบทวนได้อย่างง่ายดาย
3. คำถาม-คำตอบ เป็นส่วนโครงสร้างประโยคสำคัญในบทสนทนาที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการสรุปรูปแบบโครงสร้างประโยคเพื่อส่งเสริมความเข้าใจ และความสามารถด้านการสื่อสารของผู้เรียนให้ได้ดียิ่งขึ้น ส่วนนี้จะช่วยให้ผู้สอนสามารถติดตามผลการเรียนของผู้เรียนได้ว่าผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนไปแล้วมากน้อยเพียงใด เพื่อใช้ประกอบการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังการเรียนในแต่ละบท

ภาพที่ 2 สื่อการสอนที่จัดทำขึ้นในรูปแบบการนำเสนอในโปรแกรม PowerPoint

ตัวอย่าง แผนการสอนบทที่ 1

เรื่อง “สวัสดี”

เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถทักทายบุคคลต่างๆ อย่างเบื้องต้นได้
2. ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับบทสนทนา

สังเขปเนื้อหา

1. คำศัพท์ (สวัสดี ขอโทษ ผม ดิฉัน คุณ เขา เรา เธอ ใคร ชื่อ นามสกุล อะไร เป็น มา จาก ครับ ค่ะ ค่ะ คน เมือง จังหวัด รัฐ ประเทศ จีน ไทย กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ภูเก็ต ปักกิ่ง ยินดีที่ได้-รู้จักเช่นกัน)
2. บทสนทนา

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนภาษาไทยเบื้องต้นในบริบทไทยศึกษาสำหรับชาวต่างชาติ
2. บทสนทนา จากบทเรียน (นำเสนอในรูปแบบโปรแกรม PowerPoint เพื่อใช้ในการสอนผ่านแอปพลิเคชัน Ding Talk สำหรับใช้สอนผู้เรียนชาวจีนที่เรียนในประเทศไทย)
3. รายการคำศัพท์จากบทสนทนา (นำเสนอในรูปแบบโปรแกรม PowerPoint เพื่อใช้ในการสอนผ่านแอปพลิเคชัน Ding Talk สำหรับใช้สอนผู้เรียนชาวจีนที่เรียนในประเทศไทย)

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นตอนการสอน	กิจกรรม	เวลา
1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน	- ปฐมนิเทศ ผู้สอนแนะนำตัว ผู้เรียนแนะนำตัว (มีล่ามช่วยในการแปลภาษา) - อธิบายข้อตกลงในรายวิชา (บรรยายผ่านแอปพลิเคชัน Ding Talk) - ตั้งชื่อภาษาไทยให้ผู้เรียนชาวจีน โดยตั้งชื่อภาษาไทยให้มีความหมายคล้ายกับชื่อภาษาจีนให้มากที่สุด	1 ชั่วโมง
2. ชี้นำเสนอความรู้ใหม่ พร้อมฝึกปฏิบัติ/ทำกิจกรรม	ทดสอบก่อนเรียน - หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สวัสดิ์ - สไลด์ power point ฝึกออกเสียงคำศัพท์หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สวัสดิ์ - ผู้สอนนำผู้เรียนออกเสียงคำศัพท์ตามผู้สอนทีละคำ โดยมีล่ามแปลภาษาช่วยอธิบายความหมายประกอบ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ ผู้สอนสามารถแสดงท่าทางประกอบ ขณะอธิบายความหมายของคำศัพท์ได้ตามความต้องการ - ผู้สอนออกเสียงคำศัพท์โดยไม่เรียงตามลำดับจากแบบเรียนสนทนา แล้วให้ผู้เรียนบอกความหมายเป็นภาษาแม่ของผู้เรียน เพื่อสังเกตความเข้าใจของผู้เรียน - ผู้สอนขออาสาสมัครตามจำนวนตัวละครในบทสนทนา คือ 2 คน เพื่อเป็นตัวละครสาธิตการสนทนา ให้อาสาสมัครออกเสียงตามผู้สอนและแสดงสีหน้าท่าทางให้สอดคล้องกับบทสนทนา เพื่อเป็นการสาธิตให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ดู - ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัย กิจกรรมฝึกปฏิบัติ - ฝึกออกเสียงบทสนทนาทำียบท - ผู้สอนให้ผู้เรียนจับคู่สนทนากัน กลุ่มละ 2 คน ตามจำนวนตัวละครในบทสนทนา แล้วผู้สอนกำหนดตัวละครให้แต่ละกลุ่ม เพื่อให้ฝึกพูดและสลับเปลี่ยนบทบาทกันไป จนแต่ละกลุ่มได้เป็นครบทุกบทสนทนา - แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 2 คน ตามจำนวนของตัวละครในบทสนทนา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการสนทนากับเพื่อนเป็นคู่ โดยสนับสนุนให้ผู้เรียนทำท่าทางประกอบอย่างสมจริง (ผู้สอนสังเกตการณ์ฝึกปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ถ้าหากผู้เรียนออกเสียงผิด ผู้สอนสามารถช่วยแก้ไขได้ทันที)	1.30 ชั่วโมง

กิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)

ขั้นตอนการสอน	กิจกรรม	เวลา
3.ขั้นสรุปกิจกรรม	- ชักถาม แลกเปลี่ยนความรู้ - ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนว่า บทสนทนานี้สามารถใช้ได้ในโอกาสใดบ้าง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในครั้งนี้ - ผู้สอนบันทึกเสียงคำศัพท์และบทสนทนา เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนบทเรียนเองอีกครั้ง	30 นาที

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกิจกรรมต่างๆ เช่น สังเกตความสนใจของผู้เรียน สังเกตการพูด การออกเสียง การใช้ภาษาของผู้เรียนว่าถูกต้องชัดเจนหรือไม่
2. สังเกตจากการสนทนาเป็นคู่ และรายบุคคล

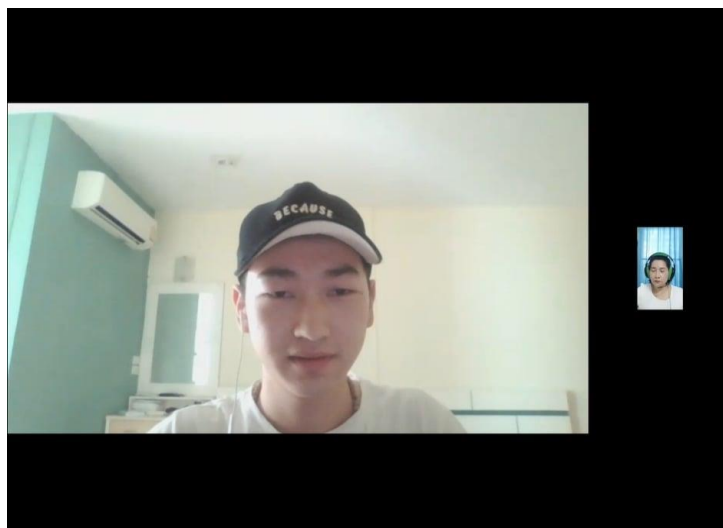
2.4 ปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนพูดแบบออนไลน์

ปัญหาและอุปสรรคในการสอนพูดออนไลน์ ได้แก่ บรรยากาศของการเรียนออนไลน์ไม่เอื้อให้เกิดการเรียนแบบร่วมมือ เนื่องจากทั้งผู้สอนและผู้เรียนทุกคนต่างก็อยู่คนละสถานที่กันและ ผู้เรียนเกือบทั้งหมดมักไม่แสดงตนโดยการเปิดกล้อง Webcam ให้ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้เห็นตัวผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนจึงรู้สึกว่าได้อยู่ท่ามกลางกลุ่มเพื่อนร่วมชั้นเรียนเหมือนในชั้นเรียนปกติ เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว (Aloneness Factor) ทำให้การสอนออนไลน์มีลักษณะเป็นการสื่อสารทางตรงระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเป็นรายบุคคล แทนที่จะเป็นการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับกลุ่มผู้เรียน ส่งผลให้เกิดความกดดันต่อผู้เรียน หากจะต้องตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็น ทำให้ผู้เรียนลดการมีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบแสดงความคิดเห็นทั้งกับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน การแก้ปัญหาบรรยากาศของการเรียนออนไลน์ ทำได้โดยการลดกิจกรรม การเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียนแบบเป็นกลุ่มใหญ่ แล้วหันไปใช้การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย โดยสร้างการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของผู้เรียนผ่านการถามตอบ การแสดงบทบาทสมมติ และแสดงความคิดเห็นในประเด็นสำคัญหรือปัญหาในบทเรียน ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมกิจกรรมการเรียน และสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้

กล้าถกเถียงแสดงความคิดเห็น และให้ Positive Feedback กับทุกความเห็นของผู้เรียนเพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้เรียน

ส่วนปัญหาการสื่อสารในการเรียนออนไลน์นั้น เกิดจากการที่ผู้เรียนเกือบทั้งหมดมักไม่แสดงตนโดยการเปิดกล้อง Webcam ให้ผู้สอนได้เห็นตัวผู้เรียน ทำให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น ที่อยู่ของตนเองมีสภาพไม่เรียบร้อย ผู้เรียนไม่ได้แต่งกายหรือแต่งหน้าให้เรียบร้อยสวยงาม หรือกำลังทำกิจกรรมอื่นไปพร้อมกันกับการเรียน เป็นต้น ผู้สอนจึงไม่สามารถสังเกตสีหน้า ท่าทาง และภาษากาย ตลอดจน ความตั้งใจ ความสงสัย และปฏิกิริยาของผู้เรียนที่มีต่อการสอนได้ การแก้ปัญหาการสื่อสารทำได้โดยการเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนในระหว่างการเรียนให้มากขึ้น โดยการสอบถามผู้เรียน เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจในระหว่างที่สอน และยังเป็นการสร้างการรับรู้ตัวตนระหว่างผู้เรียนและผู้สอน พยายามตอบสนองต่อข้อสงสัยหรือข้อทักท้วงของผู้เรียนอย่างทันทั่วทั้งที่และใช้โซเชียลมีเดีย ได้แก่ แอปพลิเคชัน Ding Talk ของวิชานี้ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยพยายามโพสต์ข่าวสารและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนให้มีความถี่มากขึ้น เพื่อคงความสนใจของผู้เรียนเอาไว้รวมทั้งพยายามชี้แจงประเด็นข้อสงสัยต่างๆ อย่างละเอียด เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการเรียนรู้และเจตนารมณ์ของการฝึกปฏิบัติการพูดสนทนาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน รวมทั้งตอบคำถามและให้คำแนะนำผู้เรียนทางแอปพลิเคชัน Ding Talk อย่างทันทั่วทั้งที่

ภาพที่ 3 ฝึกปฏิบัติทักษะการพูดเป็นรายบุคคล

ภาพที่ 4 ฝึกปฏิบัติทักษะการพูดเป็นกลุ่มย่อย โดยการจับคู่สนทนาทีละ 2 คน

2.5 แนวทางการพัฒนาการสอนพูดออนไลน์

จากปัญหาของการสอนพูดสนทนาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สำหรับนิสิตชาวจีน ในบริบทวิถีชีวิตใหม่ (รูปแบบการสอนออนไลน์) มีแนวทางการพัฒนาการสอนออนไลน์ เพื่อแก้ปัญหานี้ได้แก่

1. การสร้างสื่อการสอนที่หลากหลายจะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน สำหรับตัวอักษรที่ปรากฏในสื่อการสอนควรใช้ตัวอักษรภาษาไทย อักษรภาษาอังกฤษ สัทอักษร และอักษรภาษาจีนด้วย เพื่อช่วยผู้เรียนในการจดจำเนื้อหาและทบทวนเนื้อหาภายหลัง
2. การสอนผู้เรียนชาวจีนที่ไม่เคยเรียนภาษาไทยมาก่อน ผู้สอนจำเป็นต้องมีล่ามแปลภาษา (ในกรณีที่ผู้สอนไม่มีความรู้พื้นฐานด้านภาษาจีน) เพื่อช่วยในการสื่อสารกับผู้เรียนชาวจีนในช่วงแรก และเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการบันทึกการสอนระหว่างที่ทำการสอน และท้ายชั่วโมงผู้สอนควรบันทึกเสียงเฉพาะคำศัพท์และบทสนทนา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนเนื้อหาการเรียนได้ภายหลัง

4. การสอนเรื่องประเพณีและวัฒนธรรมไทย ที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้จากสถานการณ์จริงได้ เช่น การทำอาหารไทย ขนมไทย มารยาทไทย ฯลฯ ควรแก้ปัญหาโดยการเชิญวิทยากรมาสาธิตการทำอาหารไทย ขนมไทย และมารยาทไทย เป็นต้น

5. ควรจัดหาอาสาสมัครเพื่อนคนไทยช่วยเพื่อนคนจีน ในการฝึกใช้ภาษาไทยนอกห้องเรียน เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนชาวจีนได้ฝึกพูดภาษาไทยกับเพื่อนคนไทยมากยิ่งขึ้น

3. บทสรุป

การปรับเปลี่ยนการสอนพูดสนทนาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สำหรับนิสิตชาวจีน จากการสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกัน มาเป็นการสอนแบบออนไลน์ ในสถานการณ์โควิด 19 ระบานั้น เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จากเดิมเป็นการผสมผสาน การสอนแบบบรรยาย เข้ากับการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียน และการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนเพื่อเป็นการเรียนรู้ภาษา สังคม และวัฒนธรรมไทยในสถานการณ์จริง ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ไม่สามารถทำได้เมื่อปรับเปลี่ยนมาเรียนในรูปแบบออนไลน์ แต่การเรียนออนไลน์ยังมีข้อดีอยู่ที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ใน ทุกที่ ทุกเวลา จึงทำให้สามารถปรับให้มีการเรียน แบบมีระยะห่างทางสังคมได้ (New Norma)

ในขณะเดียวกัน บรรยากาศของการเรียนแบบออนไลน์ก็ไม่เอื้อต่อการเรียนแบบร่วมมือ เนื่องจากการไม่แสดงตนของผู้เรียน ทำให้ลดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน แนวทางการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทำได้โดยการปรับกลุ่มกิจกรรม การเรียนรู้จากกลุ่มใหญ่เป็นกลุ่มย่อย เพื่อลดความรู้สึกกดดันของผู้เรียน และเพิ่มบทบาทผู้สอนในการควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ได้ สอดคล้องกับ มณฑิรา ดำรงมณี (2556, น.80-81) ได้กล่าวว่า นอกจากผู้สอนออนไลน์จะต้องมี ทักษะและความรู้ในศาสตร์การสอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่คำนึงถึง ลักษณะเฉพาะของการสอนออนไลน์แล้ว ยังต้องมีทักษะดังต่อไปนี้ 1. ทักษะด้านเทคนิคและการใช้ โปรแกรมที่ใช้สอน 2. ทักษะการสื่อสารออนไลน์เพื่อใช้ในการสื่อสารกับผู้เรียน 3. ทักษะการให้ คำสั่งที่ชัดเจน และวางกฎในการมีส่วนร่วมของผู้เรียน 4. ทักษะในการควบคุมการเรียนการสอน โดยไม่แทรกแซงผู้เรียนมากเกินไป สอดคล้องกับ ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ ซึ่งกล่าวว่า ทักษะการ สื่อสารเป็นทักษะที่มีความสำคัญที่สุดในการสอนแบบออนไลน์ (ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, 2561, น.246)

แนวทางการแก้ปัญหาการสอนทักษะการพูดในรูปแบบการสอนออนไลน์ ได้แก่ การสร้างสื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ตัวอักษรที่ปรากฏในสื่อการสอนควรใช้ตัวอักษรภาษาไทย อักษรภาษาอังกฤษ สัทอักษร และอักษรภาษาจีนด้วย เพื่อช่วยผู้เรียนในการจดจำเนื้อหาและทบทวนเนื้อหาภายหลัง การสอนผู้เรียนชาวจีนที่ไม่เคยเรียนภาษาไทยมาก่อน ผู้สอนจำเป็นต้องมีล่ามแปลภาษา (ในกรณีที่ผู้สอนไม่มีความรู้พื้นฐานด้านภาษาจีน) เพื่อช่วยในการสื่อสารกับผู้เรียนชาวจีนในช่วงแรก และเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการบันทึกการสอนระหว่างที่ทำการสอน ตอนท้ายชั่วโมงผู้สอนควรบันทึกเสียงเฉพาะคำศัพท์และบทสนทนา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนเนื้อหาการเรียนได้ภายหลัง ส่วนการสอนเรื่องประเพณีและวัฒนธรรมไทยที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้จากสถานการณ์จริงได้ เช่น การทำอาหารไทย ขนมไทย มารยาทไทย ฯลฯ ควรแก้ปัญหาโดยการเชิญวิทยากรมาสาธิตการทำอาหารไทย ขนมไทย และมารยาทไทย เป็นต้น นอกจากนี้ควรจัดหาอาสาสมัครเพื่อนคนไทยช่วยเพื่อนคนจีนในการฝึกใช้ภาษาไทยนอกห้องเรียน เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนชาวจีนได้ฝึกพูดภาษาไทยกับเพื่อนคนไทยมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กานดา ณ ถลาง. (2515). *วิธีสอนภาษาอังกฤษกับหลักจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ภาษาอังกฤษของโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย.
- กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ ยุค New Normal. *วารสารครุศาสตร์ อดุสากรรม*, 19 (2), 1-6.
- ณัฐพล ทิพสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *ให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิดเรียน*. สืบค้นจาก <https://moe360.blog/2020/03/17/ศธ-สั่งสถานศึกษา>
- ณอมพร เลหาจรัสแสง. (2545). *Designing e-learning หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ. (2561). สมรรถนะและบทบาทผู้สอนออนไลน์ : การแสดงตนและสนับสนุนผู้เรียน. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 12 (2), 246.
- ปรียา หิรัญประดิษฐ์. (2545). *รายงานการวิจัยเรื่อง สถานภาพการเรียนและการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศในประเทศไทย*. นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- พินิจพิทย์ ทวยเจริญ. (2547). *ภาพรวมของการศึกษาศาสตร์และภาษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2563). รู้จัก “New Normal” ฉบับราชบัณฑิตยสภา. สืบค้นจาก <https://news.thaipbs.or.th/content/292126>.
- มณฑิรา ดำรงมณี. (2556). การสอนออนไลน์จากกระบวนการและกลยุทธ์สู่อุปสรรคและแนวทางแก้ไข: กรณีศึกษาจากโครงการความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง, *วารสารภาษาปริทัศน์*, 28, น. 80-81.
- รัชดา ลาภใหญ่. (2559). แนวทางและข้อควรปฏิบัติในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศให้แก่ นักศึกษาจีนอย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต*, 12 (21), 42-45.
- สมพงศ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์. (2548). “การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ”. *วรรณวิทัศน์* : 215-261.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2561). *การศึกษาออนไลน์ : ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติ*. แพร์ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดแพร์ไทย อุตสาหการพิมพ์.
- สุไร ทองพงษ์เจริญ. (2525). *วิธีสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เริ่มเรียน*. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Finocchiro, M. (1964). *English as a second language: Form theory to practice*. New York : Regents.
- Firth, J.R. (1964). On sociological linguistics. In Dell Hymes (ed.). *Language in culture and society*. New York : Haper and Row.
- Hymes, D. (1974). *Foundation of sociolinguistics: An ethnographic approach*. Philadelphia : University of Pennsylvania Press.
- Labav, W. A. (1972). *Sociolinguistic patterns*. Philadelphia : University of Pennsylvania Press and Oxford : Blackwell.
- Spady, W. (1988). ‘Organizing for results: The basis of authentic restructuring and reform’. *EducationalLeadership*. 46(2), 4–8.
- WHO, UNICEF, & CIFRC. (2020). *Key Messages and Actions for COVID-19 Prevention and Control in Schools*. Received from <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/key-messages-and-actions-for-covid-19-prevention-and-control-in-schools-march-2020>.
- Willkin, D.A. (1973). *Second –language learning and teaching*. London : Edward Arnold.